

UVOD

Posljednjih godina naša poslovna praksa sve više se interesuje za finansiranje nabavke opreme, uređaja, nekretnina i drugih sredstava na osnovu ugovora o lizingu s inostranim i domaćim partnerima. Putem lizinga moguće je sanirati problem nedostatka likvidnih sredstava prodajom osnovnih sredstava i njihovim ponovnim zakupom. Korišćenjem lizinga mogu se izbjeći troškovi zastarjevanja osnovnih sredstava.

Problem, predmet i objekti istraživanja

Osnovni problem koji se postavlja pred svako preduzeće je kako osigurati stabilnost finansijskog poslovanja, kao i dugoročnu sigurnost finansiranja. S obzirom na sve veću cijenu kapitala, finansijski menadžeri se u kriznim vremenima moraju fokusirati na iznalaženje kvalitetnih izvora finansiranja. Finansijski sistem BiH je vrlo bankocentričan, tako da visoke kamatne stope opterećuju kalkulacije klijenata, posebno robe koja je namijenjena za izvoz. Shodno tome, objekat istraživanja je istraživanje kvalitetnijih sredstava za finansiranje poslovanja, odnosno mogućnosti finansiranja nabavke pokretnih i nepokretnih investicionih dobara putem lizinga. Problem istraživanja je utvrditi model finansiranja putem lizinga primjeren kriznim uslovima poslovanja. Postojeći način finansiranja putem lizinga ne obezbjeđuje ciljanu profitabilnost, a time i konkurentnost kompanija.

Predmet istraživanja je lizing kao oblik finansiranja u uslovima krize, tj. uslovima koji su nastali kao rezultat krize (kamatne stope, rokovi otplate i sl.), ali i lizing kao ideja koja se može uspješno primijeniti na realni sektor i na njegovo poslovanje.

Objekti istraživanja će biti lizing kompanije koje posluju u BiH, po uslovima koji trenutno vladaju na tržištu, konkretno preduzeće koje se nalazi pred odlukom o izboru finansiranja, kao i preduzeća koja se bave proizvodnjom u kojoj se može primijeniti lizing kao poslovna ideja.

Svrha i ciljevi istraživanja

Cilj i svrha rada je da se ukaže na neke stručne i naučne spoznaje korišćenja lizinga, te da se pruži širi pristup finansiranju putem lizinga. Istraživanje će ukazati na prednosti lizinga u odnosu na klasični kreditni oblik finansiranja, kao i na prijedloge veće i efikasnije primjene lizinga u privredi BiH. Cilj rada je i da se bosanskohercegovačkom poslovnom okruženju predloži i model poslovanja koji još nije zastupljen, a od kojeg bi se moglo imati višestruke koristi.

Društveni cilj istraživanja jeste da se promoviše lizing kao oblik finansiranja na način što bolje prezentacije samog pojma i funkcije lizinga. Na taj način, lizing će naći svoju primjenu u mnogim sferama društvenog života, a samim tim će se obezbijediti veća konkurentnost na finansijskom tržištu, od čega će svi imati koristi, i realni i finansijski sektor. Društveni cilj se ogleda i u pozitivnim efektima koje lizing može imati na samo okruženje, kako lokalno tako i globalno.

Praktični cilj istraživanja se odnosi na istraživanja koliko je lizingu olakšano poslovanje u našem okruženju, odnosno da li postoji nešto što se može napraviti da bi lizing kompanije poslovale u okruženju koje je jednako za sve. Takođe, praktični cilj ovog istraživanja jeste da se pokrene inicijativa ka promjenama potrebnim da bi lizing institucije poslovale ravnopravno sa ostalim finansijskim institucijama u smislu zakonske regulative.

Naučni cilj istraživanja je dokazivanje da li je lizing u konkretnom slučaju jeftiniji ili skuplji način finansiranja, te isplativost lizinga u kriznim uslovima poslovanja u konkretnom okruženju, kao i moguća primjena lizinga u raznim sferama posla i života.

Takođe, naučni cilj možemo ostvariti indirektno kroz promociju lizinga kao oblika finansiranja tako što će se ovakvom promocijom i povećanjem svijesti realnog sektora o ovom obliku finansiranja pojaviti i veće primjene lizinga.

Ocjena dosadašnjih istraživanja

Na osnovu preliminarnih istraživanja koje smo sprovedi na datu temu, možemo zaključiti da se u posljednje vrijeme sve više pridaje značaj ovom obliku finansiranja i istraživanja na datu temu. Međutim, svi rezultati nemaju za cilj donošenje nekog opšteg zaključka na nivou BiH, nego na nivou entiteta. Isto tako, dosadašnja istraživanja više su u cilju prikazivanja rezultata poslovanja lizing kompanija, ali ne i davanja prijedloga da se dobijeni rezultati poboljšaju. Istraživanja ideje lizinga i primjene u drugim sektorima nisu obavljena na prostorima BiH. Upravo zbog toga ovo istraživanje ima svoju praktičnu potvrdu.

Hipoteze

Osnovna hipoteza:

U uslovima finansijske krize povoljnije je koristiti bankarski kredit nego lizing angažman.

Pomoćne hipoteze:

1. Propisi lizing poslovanja nisu usklađeni sa međunarodnim propisima, što otežava njegovu efikasniju primjenu.
2. Aktiva i uspješnost poslovanja lizing društava se smanjuju u uslovima krize.

Metode istraživanja

U obradi teme koristila se metoda analize i sinteze, induktivna i deduktivna metoda, deskriptivna metoda, komparativna metoda, metoda dokazivanja i opovrgavanja. U toku izrade rada izvori informacija bili su stručna literatura, internet stranice, zakoni i podzakonski akti koji se primjenjuju u BiH i Republici Srpskoj iz oblasti lizinga.

Očekivani rezultati istraživanja

Očekuje se da će rezultati istraživanja dati određeni doprinos ekonomskoj nauci, odnosno užoj naučnoj oblasti poslovnih finansija. Očekujemo da će rezultati istraživanja ukazati na potrebu većeg promovisanja lizinga kao oblika finansiranja, kao i da će ukazati na jasan odnos kredita i lizinga kao oblika finansiranja.

Takođe, očekujemo da će se kroz istraživanje uvidjeti kakva je svrha države na finansijskom tržištu i koliko se država aktivirala da bi ovaj oblik finansiranja dobio tretman kao i ostali finansijski proizvodi (oblici finansiranja). Konačno, očekujemo da će rezultati ukazati na potrebu za novim modelima lizinga na prostorima BiH.

Očekivani doprinos nauci

Naučni doprinos bi se ogledao u širenju saznanja o ulozi i značaju lizinga za finansiranje poslovne aktivnosti, smjernica za njegovo sprovođenje, kao i prijedlogu mjera za stvaranje uslova potrebnih za poslovanje lizing društava. Takođe, smatramo da će istraživanja iz ovog rada uticati na svijest privrednih subjekata da prilikom izbora načina finansiranja razmotre i druge vidove finansiranja kako bi svojoj kompaniji obezbijedili sredstva uz što manje finansijskih napora i na način koji je u tom momentu najbolji za njih. Znači, doprinos nauci se svakako ogleda u praktičnoj primjeni lizinga kao oblika finansiranja.

Promovisanjem ovog oblika finansiranja proizaći će i razne ideje i načini poboljšanja rada lizing kompanija, budući da će konkurentnost na tržištu svakako podsticati aktore lizing kompanija da reaguju i da kreiraju nove oblike primjene lizinga u realnom sektoru. Doprinos nauci će biti i novi model lizinga koji se može primijeniti na prostorima BiH.

Struktura rada

Rad se sastoji iz pet dijelova.

Prvi dio nas uvodi u sam pojam lizinga i njegovih osnovnih karakteristika, podjela, specifičnosti.

Drugi dio ukazuje na osnovnu prepreku razvoju lizinga i svih ostalih privrednih djelatnosti u BiH, krizu. U ovom dijelu su detaljno obrađene posljedice krize na privredu BiH.

Treći dio obrađuje pojavu lizinga u BiH, kako je nastao, koji su mu zakonski okviri i kako posluju lizing kuće u Republici Srpskoj i Federaciji Bosne i Hercegovine.

Četvrti dio je posvećen rizicima u bankarskom sektoru, pa samim tim i u sektoru lizinga i načinima osiguranja od rizika.

U posljednjem dijelu rada ukazano je na karakteristike poslovanja, koristeći se lizing angažmanima u kriznim uslovima, kao i na model lizing poslovanja koji je lišen oporezivanja kamate na lizing naknadu i koji je fokusiran na nove oblasti primjene.